

מי יצר את המחשב הראשון בארץ ומי המציא את השיטה לריכוז מייץ-הדרים?

הגיעה השעה לעזוב את האמבטיה, צריכים לשחות באוקיינוס, היתה אמרת-כנף חביבה על חיים וייצמן, האיש הגדול של הציונות השפויה, המדען ונשיאה הראשון של מדינת ישראל.

ההודמנות לעשות שימוש מעשי באימרה זו נאה לווייצמן כאשר המיליונרים היהודיים-אנגליים זיו (מרקס אנד ספנסר) ביקשו להנציח את זיכרו של אחד מבני המישפחה, דניאל, שרכז לקאריירה מדעית נקטעה במוותו, בגיל צעיר, בשנת 1933.

ידיד המישפחה, וייצמן, הציע לווייזים להקים ברחובות, אז מושבה נדחת בשולי הנגב השומם, מכון מחקר לכימיה ולחקלאות, על שם דניאל זיו. ההצעה נתקבלה וכך הונח, ב-1934, היסוד למה שהיה עתיד להיות מכון וייצמן למדע.

בראשיתו היה המכון עסק צנוע ביותר, כפי שנזכר אחיו של דניאל זיו, מרכוס, הוא הלודר זיו מברימפטון; שני מיבנים קטנים וחצי תריסר מרענים מוקפים מירבר, ללא רשא, ללא פרחים, ללא עצים (ורק תנים המייללים בלילות).

מחשב ושמו גולם. כהמומה של ערב הבחירות לכנסת ה-11 לא התייחסו רבים ליוכל ה-50 של המכון, שהפך בינתיים לאחד ממכוני-המדע הנכבדים בעולם.

מייזם הראשון, כאשר לא רק היווים עודדו את וייצמן, אלא גם סר ארתור ווקופ (חורו עם סירופ), סקוטי

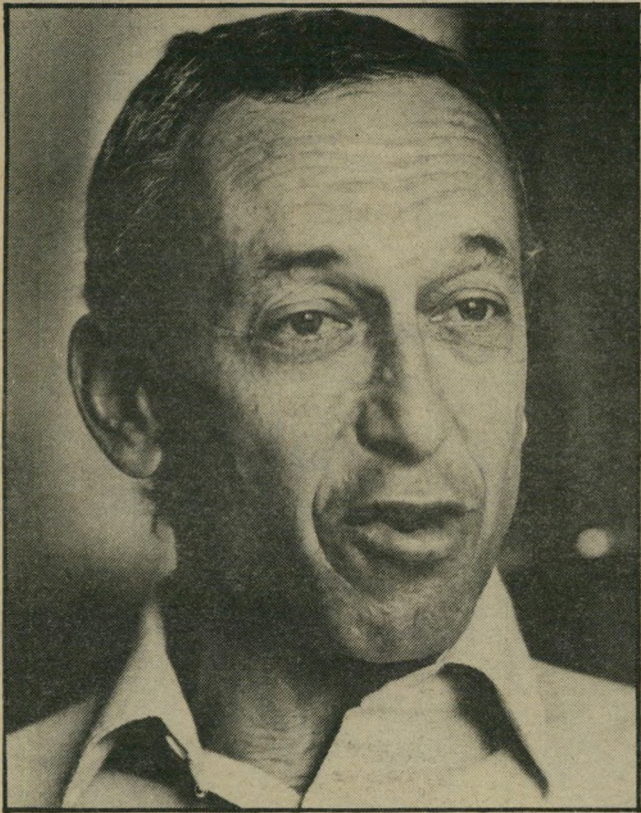

חיים וייצמן (ואשתו ורה) התנים ייללו בלילות

חובב תנ"ך ואחד הנציבים העליונים הבריטיים הבודדים שנטו חסר לכניה היהודית בארץ. עסק המכון גם במדע

לאיחודי אחר עשה רבות למען המכון בראשיתו היה חתן פרס נובל לכימיה, הרמני ריכארד וילשטר, המדען הראשון שהצליח לייצר קוקאין במעבדה.

מי יוביל את שערות הכלב

בלדר פיין ממעבדות סקוטלנד-יארד

הגיעו השערות דרך שק הרואר הדיפלומטי של מדינת-ישראל, אולי אפשר יהיה להעביר את השערות לאף-בי.איי. בדרך רומה.

נראה כי גם הצעה זו לא תישא פרי. ייתכן שהיה מי שחשב כי למרות חשיבותן המיוחדת של שערות הכלב להכרעה במישפט, אין בהן משום עניין מדיני.

נראה כי מי שזכה במיכרו הוא עורך-הדין ליאון פיין מתל-אביב. הוא נקלע במקרה למישפט. כאשר נתבקש לשמש כמתורגמן עבור העד שכא מאנגליה. עורך-דין פיין הוא יליד ארצות-הברית ודובר אנגלית ועברית רהוטות. והוא היועץ המשפטי של שגרירות ארצות-הברית בישראל. על כן נראה כי הוא השליח המהימן והמוכשר ביותר למלא את התפקיד החשוב, ולזכות בנסיעת-חיים לארצות-הברית.

■ אילנה אלון

תואמות להפליא את הגימת השיער של הכלב דובי, שנשלחה גם היא בדואר הדיפלומטי.

בחקירה נגדית, שערך הסניגור פרופסור רויד ליבאי, הודה העד כי אין ררך לקבוע בבטיחות מוחלט כי השערות שייכות לכלב מסויים ולא לכלב אחר. הוא גם הסכים כי מדע בריקות השיער איננו מושלם כמו מדע טביעות האצבע.

אך נראה, כי גם הצלחה זו בחקירה הנגדית, לא סיפקה את הסניגור ולקוחו. מייד אחרי סיום העדות, ביקש הסניגור את רשות בית-הדין למשלוח את השערות לבדיקה נוספת. מאחר שבארץ אין מעבדה מתאימה, הציע הסניגור כי השערות תשלחנה למעבדות האף-בי-איי בארצות-הברית.

לפני מיכרו הוצע לפני שבועיים בבית-הדין שפט, כדי למצוא מלווה מהימן לשלוש שערות של כלב. הן שערות נמצאו על גופתה של כרמלה בלאס, שנרצחה לפני כשנה. התביעה טענה כי שערות אלה באו מגופו של הכלב דובי, דוברמן שחור וגדול, השייך לעורך-הדין שמעון חרמון. חרמון נאשם בבית-הדין שפט המחוזי בתל-אביב ברצח כרמלה בלאס, שהיתה חברתו.

לפני שבועיים (העולם הזה 20.6.84) הביאה התובעת רבורה ברלינר לבית-הדין שפט עד מומחה מאנגליה, שהעיד על מקורן של השערות. בישראל לא נמצא מומחה בעל רמה מספקת לבדיקה כזו, ולכן נשלחו השערות, בדואר הדיפלומטי

סניגור ליבאי ובלדרית-מוצעת ניצה ליבאי אל מעבדות האף-בי-איי

של מדינת-ישראל, למעבדות הסקוטי לנדי-יארד האגרי באנגליה, ושם נערכה הבדיקה.

רק התנתה את המישלוח בכך, שי השערות תלווינה עליידי בלדר פיין ומקובל על כל הצדדים. לשלש השערות שנמצאו על הגופה אין כל תחליף. אם תלכנה לאיבוד, או תחלפנה בדרך, ישבש הרבר את כל המישפט. לכן חשוב כל כך מי יהיה נושא השערות.

שליח מהימן ומוכשר

יש לא סיקסם בכישוריה של ר"ר שפירא-ליבאי. אולם התביעה לא התלהבה מההצעה, בגלל קשריה ה"מישפחתיים של הגברת. שכן ר"ר ניצה שפירא-ליבאי היא אשתו של הסניגור פרופסור ליבאי.

כך נפלה ההצעה הראשונה, ואו הציעו השופטים כי מאחר שלאנגליה

חלוץ במחקרי-טור כפוטוכרומיזם, שבו מחליפות תירכות לימיות את ציבען כאשר הן מוקפאות ונחשפות לאור, אך שבות לצבע המקורי כאשר הן מתחממות. הניצול המעשי של התופעה הזאת הוא, למשל, במיתקן אוהרה מפני קרינה.

היום משרע המכון על שטח של 1,000 דונם (כשטח העיר העתיקה של ירושלים), מעסיק 1,800 חוקרים, מהנדסים והנדסאים (כולל 100 מרענים-אורחים מחו"ל) 21 יחידות מחקר שלו עוסקות, ברומנית, ב-700 נושאים של מדע בסיסי (טהור) ושימושי גם יחד.

כך שאין פלא שבמכון, שבו עורכים מדי שנה ניסויים על 100 אלף חיות

טהור וגם במדע שימושי, שתרם רבות לפיתוח החקלאות והתעשייה. החל ממצאת שיטה לריכוז מייץ-הדרים (לייצוא) וכלה במחקר כימותראפי, שהכשיר את הקרקע לתעשיית התרופות, שיתרונה בכך שהיא זקוקה לכמויות קטנות יחסית של חומרי-גלם.

מאוחר יותר, כאשר המכון התרחב והחל עוסק כמעט בכל מרעי-הטבע והמרעים המדויקים, היה זה מכון וייצמן שפיתח את הוויצאק, אחד מתריסר המחשבים הראשונים בעולם, ובמשך שנים, המחשב היחיד בארץ.

הדור השני של מחשבי המכון כבר זכה בשמות יותר עבריים: גולם א' וגולם ב'.

100 אלף חיות. המכון היה

של מיליארי הרולארים. זה לא מיקרה שעשרות עיירות וכפרים נבחרו כמו ארצות-הברית נושאים שמות כמו ירושלים, ציון, כנען וירדן, או שהחותם הירשמי של אוניברסיטת-ההיוקרה ייל נושא בקירבו כתובת עברית (וגם החותם של אוניברסיטת קולומביה).

אפילו הנציג הדיפלומטי הראשון של ארצות-הברית בארץ-ישראל, באמצע המאה שעברה, אחד ורודי קארסון, לא הצליח לעמוד מנגד. אחרי כמה חודשים בתפקיד, הוא החזיר לשלטונות התורכים את כתב-האמנתו, התגייר וקיבל על עצמו לא רק את תורת ישראל, אלא אף שם חדש, מיכאל ישראל.

(המשך בעמוד 52)

(בעיקר קטנות, שרובן גדלות במכון), יש גם מחלקה המספקת עזרי-לימוד לבתי-ספר ערביים.

כיצד אמר חיים וייצמן למדען יהודי שביקש לעלות ארצה וביקש את חוות-ידעתו, האם לעלות כחלוץ או כמדען? "מדוע שלא תעלה כחלוץ" המרע?

רכי-חיים הטעות של משה רבנו אין לגמור את החודש ב-2340 דולר

הקשר בין ארצות-הברית וישראל הוא רציני ביותר הכוונה לא רק לזרם